

Geweld uit naam van de familie-eer heeft de naam vreselijk antiek te zijn, maar niets is minder waar. Jaarlijks komen honderden zaken bij de politie binnen (LEC EGG, 2023). Om families die hiermee te kampen hebben goed te kunnen ondersteunen, is het zaak dat professionals zich terdege realiseren dat dit 'ouderwetse' fenomeen eer met de tijd is meegegaan en zich tegenwoordig ook online manifesteert. *Janine Janssen*

Waarom aandacht voor het verband zo belangrijk is

Een jonge vrouw van Turkse komaf heeft tijdens haar verkering foto's van zichzelf in lingerie naar haar vriend gestuurd. Nu de verkering verbroken is, hoort ze van vriendinnen dat deze foto's in haar sociale omgeving en op internet circuleren. Haar moeder zijn deze verhalen ook al ter ore gekomen. Zowel moeder als dochter vreest de reactie van vader. Moeder probeert haar dochter te helpen door een beroep te doen op de moeder van de ex-vriend: kan zij haar zoon motiveren om die foto's te laten verdwijnen en te voorkomen dat de zaak verder escaleert? | Bron: Janssen, 2017

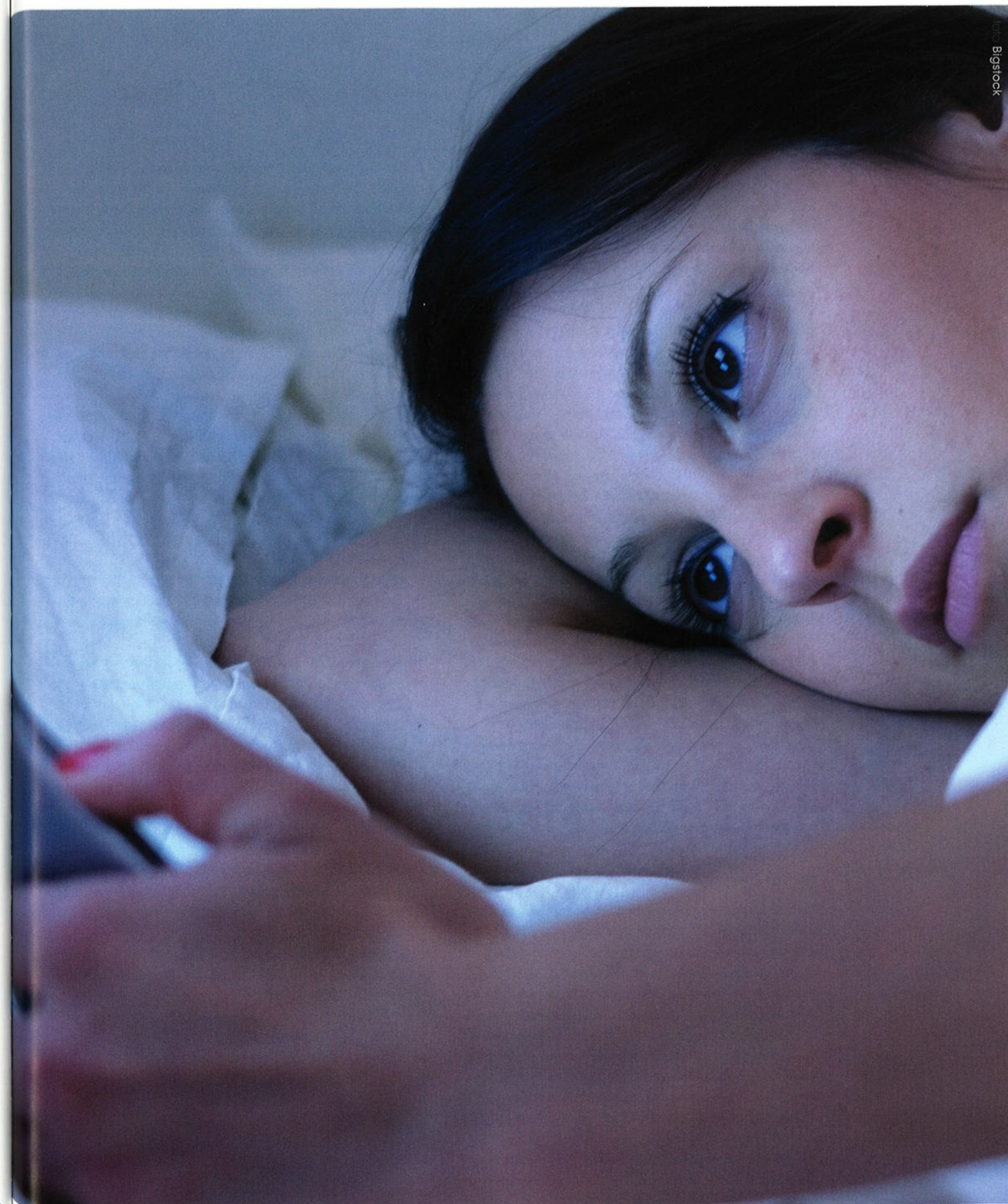
OVER DE AUTEUR

Janine Janssen is hoofd onderzoek van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld van de nationale politie, lector Veiligheid in Afhankelijkheidsrelaties aan Avans Hogeschool en de Politieacademie en bijzonder hoogleraar Rechtsantropologie aan de Open Universiteit.

Online eer

Bij eengerelateerd geweld ontstaan er problemen in families, omdat gedrag van dissidente familieleden niet wordt geaccepteerd. Veel van dat ongeaccepteerde gedrag heeft te maken met het kiezen en verlaten van partners en seksualiteit buiten het huwelijk. Bij dat laatste kan gedacht worden aan issues als het verlies van maagdelijkheid buiten het huwelijk bij vrouwen, zwangerschappen buiten het huwelijk en buitenechtelijke relaties. Een groot verschil met huiselijk geweld is dat het hier niet zozeer om conflicten tussen individuen gaat. Het zijn groepsconflicten, waar de familie – dus niet het gezin – zich in mengt. Helaas zien we in de praktijk dat dit vaak gepaard gaat met (dreiging van) geweld. Dit kan variëren van

- bedreiging en mishandeling tot en met moord en doodslag. Zowel mannen als vrouwen kunnen slachtoffer worden en het geweld kan zowel minder- als meerderjarigen treffen. Conflicten worden niet alleen in Nederland beslecht, maar ook in landen van herkomst of in andere landen waar familie woont.

Bij schending en zuivering van familie-eer spelen internet en sociale media tegenwoordig ook een belangrijke rol. Deze media zijn immers van grote invloed op de manier waarop we sociale contacten onderhouden en ook op de manier waarop wij (door de familie ongeoorloofde) contacten leggen met potentiële partners. Want waar eercodes een grote invloed hebben, kan het als oneervol worden ervaren als jonge of al gehuwde mensen online contact leggen met anderen om een (seksuele) relatie aan te gaan. Hier gelden dezelfde restricties die offline gelden. Het akelige van online roddels over bijvoorbeeld het verlies van maagdelijkheid of buitenechtelijke avonturen en de daaruit voortvloeiende online en offline dreigementen, is dat ze zich razendsnel verspreiden. Verder speelt online communicatie een belangrijke rol bij het beïnvloeden van ongewenst gedrag van familieleden. Mensen worden niet alleen in het kader van het voorkomen van eerschendingen of eerherstel onder druk gezet of gechanteerd. Onder dreiging van het schenden van de familie-eer worden mensen ook aangezet om oneervolle activiteiten te beginnen of te continueren. Denk maar aan mensenhandel in de vorm van gedwongen werk in de seksindustrie, waarbij daders doelbewust slachtoffers kiezen uit families waarin eercodes een grote rol spelen

Zie de overlap!

Gelukkig komt er steeds meer (onderzoeks)aandacht voor online manifestaties van allerhande vormen van grensoverschrijdend en gewelddadig gedrag. Mij valt echter geregeld op dat velen blijkbaar denken dat geweld zich óf offline óf online afspeelt, terwijl het net zo belangrijk is om aandacht te hebben voor de overlap. Geweldplegers belagen hun slachtoffers namelijk zowel via internet en sociale media als in de fysieke wereld. Op dit moment doe ik onderzoek naar dit verschijnsel met de vraag waarom die overlap niet altijd goed gezien wordt. Ik vermoed dat twee factoren een rol spelen.

Ten eerste hebben oudere professionals – daar reken ik mijzelf inmiddels ook toe – in hun eigen jonge jaren op een totaal andere manier met sociale commu-

nicatietechnologie te maken gehad. In mijn jeugd speelde die techniek nog geen rol van betekenis. In gedachten maak ik nog steeds een onderscheid tussen wat ik online en offline doe, terwijl ik mij terdege realiseer dat er voor mijn studenten geen harde grens meer is: zij ervaren hun online en offline gedragingen meer als fluïde. Het loopt allemaal in elkaar over. Ten tweede is de overlap minder zichtbaar door de manier waarop digitale expertise in organisaties zoals de politie is ingebed. Deze expertise zit vaak apart en wordt pas bevraagd als er een zaak is met een digitale component.

Hoe het precies zit, weet ik nog niet. Daarover rapporteer ik graag in het themanummer van *Sozio* over huiselijk geweld. Mochten lezers van *Sozio* ideeën of suggesties hebben voor dit onderzoek, stuur me dan een mail: Jhly.janssen@avans.nl ❖

Verder lezen:

- Janssen, J. (2015). De stekker eruit? Over de relatie tussen cybercrime en geweld in afhankelijkheidsrelaties. *Proces*, 5, 318-328.
- Janssen, J. (2017). *Focus op eer. Een verkenning van eorzaken voor politieambtenaren en andere professionals*. Den Haag: Boom Criminologie.
- Janssen, J. (2021). Online en offline eengerelateerd geweld. Over niet zulke nieuwe problemen. In: G. Meershoek, J. Nap & L. van Spijk (red.). *In naam der wat? Reflecties op politie en politiewerk* (pp. 49-62). Den Haag: Boom Criminologie.
- Janssen, J., Sanberg, R. & Van der Sluis, D. (2011). Virtual honour: violating and restoring family honour through the internet. *Cahiers Politiestudies*, 3(20), 275-293.
- Janssen, J. & Ten Voorde, J. (2019). Het digitale jasje van eengerelateerd geweld. Strafrechtelijke mogelijkheden en beperkingen. *Proces*, 3, 227.
- LEC EGG (2023). *Terugblik op 2022. Jaarverslag van het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld*, Den Haag: LEC EGG.